

FINANSTILSYNET
THE FINANCIAL SUPERVISORY
AUTHORITY OF NORWAY

KPMG AS
Postboks 7000 Majorstua
0306 OSLO

Vår referanse
24/5911
Deres referanse

04.07.2025

Tilsynsrapport

1 Innledning

Finanstilsynet har gjennomført tilsyn med KPMG AS / org.nr. 935 174 627, heretter omtalt "revisjonsforetaket". Formålet med tilsynet var å kontrollere om revisjonsvirksomheten drives i samsvar med gjeldende regler. Finanstilsynet gjennomførte møter med foretaket 21. oktober til 8. november 2024.

Tilsynet avdekket manglende etterlevelse av lover og forskrifter som gjelder for virksomheten. I brev 14. april 2025 varslet Finanstilsynet vedtak om overtredelsesgebyr etter revisorloven. Finanstilsynet har vurdert foretakets kommentarer til varselet i brev 13. juni 2025, hensyntatt relevante merknader samt bedt om ytterligere dokumentasjon. Finanstilsynet fastholder at vedtak skal fattes i samsvar med varselet.

2 Vedtak om overtredelsesgebyr etter revisorloven

Finanstilsynet har fattet følgende vedtak:

På bakgrunn av de forhold som er omtalt i tilsynsrapporten illegger Finanstilsynet KPMG AS et overtredelsesgebyr på 2 000 000 kroner for overtredelse av revisorloven §§ 7-1, 9-4, 9-5, 9-6 og 9-7. Hjemmel for vedtaket er revisorloven § 14-5.

Foretaket kan klage på vedtaket innen tre uker etter at dette brevet er mottatt. Finanstilsynsklagenemnda er klageinstans, men klagen sendes til Finanstilsynet.

Foretaket har rett til å se dokumentene i saken etter reglene i forvaltningsloven §§ 18 til 19.

Overtredelsesgebyr innkreves av Skatteetaten ved Statens innkrevingssentral. Statens innkrevingssentral sender krav om betaling umiddelbart etter klagefristens utløp. Hvis vedtaket påklages, sendes kravet etter at klagen er avgjort. Fristen for betaling vil være tre uker etter at Statens innkrevingssentral har sendt faktura.

3 Nærmere om tilsynet

3.1 Finanstilsynets tilsyn

Formålet med Finanstilsynets tilsyn var å kontrollere om revisjonsvirksomheten drives i samsvar med gjeldende krav, herunder om oppdragene gjennomføres i samsvar med god revisjonsskikk og revisjonsforordningen der denne gjelder. Også etterlevelsen av hvitvaskingsregelverket ble kontrollert. Finanstilsynet kontrollerte helt eller delvis 28 revisjonsoppdrag. Oppdragene Finanstilsynet har kommentarer til omtales i rapporten.

3.2 Oppfølging av tilsynsrapporten

Finanstilsynet forutsetter at foretaket gjennomgår tilsynsrapporten, finner forklaringen på hvorfor de avdekkede overtredelsene skjedde, se ISQM 1 punkt 40-41 (rotårsaksanalyse), og iverksetter tiltak som er egnet til å hindre at overtredelsene videreføres i virksomheten, se ISQM 1 punkt 42-47. Dette gjelder både overtredelsene som begrunner gebyret og øvrige forhold som fremkommer i punkt 6.

4 Begrunnelse for vedtaket

Revisorloven § 9-4 fastslår at revisjonen skal gjennomføres i samsvar med "god revisjonsskikk". Dette er en rettslig standard som utfylles av de internasjonalt bransjefastsatte standardene (ISA). De bransjefastsatte standardene er også av betydning for tolkningen av hvilke plikter som følger av andre bestemmelser i revisorloven for utføring av revisjonsoppdrag. Internasjonal standard for kvalitetsstyring (ISQM) er av sentral betydning for innholdet av revisorloven kapittel 7.

4.1 Forhold i revisjonsforetaket

4.1.1 Overvåkings- og utbedringsprosesser – fortsettelse av oppdrag

Konklusjon

Revisjonsforetaket har ikke etablert et system for overvåkings- og utbedringsprosesser som er egnet til å forebygge at revisjonsforetaket viderefører oppdrag som revisjonsforetaket ikke skulle videreført. Dette er brudd på revisorloven § 7-1 femte ledd.

Begrunnelse

Revisjonsforetaket har ikke overvåkings- og utbedringsprosesser rettet mot fortsettelsesvurderinger, for eksempel milepælsrapportering og oversikt over oppdrag som er vurdert å ha forhøyet risiko, se § 7-1 femte ledd og ISQM1 punkt 35 til 47.

Den sentrale overvåkings- og utbedringsprosessen på dette området er sykliske inspeksjoner. Når foretaket ikke har fortløpende kontroller, innebærer dette en vesentlig risiko ettersom kontrollene ikke rettidig avdekker forhold av betydning for fortsettelsesvurderingene. Det vises i denne sammenheng til konklusjonene etter Finanstilsynets stikkprøvekontroll, se punkt 4.

Revisjonsforetaket viser i tilsvaret til iverksatt tiltak på området fra og med 2024, ved at Audit Business Partner vil gjennomføre en årlig re-evaluering av alle revisjonskunder med avvik i beretningen for å sikre at disse blir identifisert og evaluert godt nok. Finanstilsynet tar dette til etterretning.

4.1.2 Overvåkingskontroller for rådgivningsoppdrag for revisjonsklienter

Konklusjon

Revisjonsforetaket gjennomfører ikke overvåkingskontroller rettet mot rådgivningsoppdrag overfor revisjonsklienter. Dette er brudd på revisorloven § 7-1 femte ledd, jf. ISQM 1 punkt 36.

Begrunnelse

Revisjonsforetaket tilbyr rådgivningsoppdrag i tillegg til revisjonstjenester. Revisjonsforetaket har ikke etablert overvåkingskontroller i samsvar med revisorloven § 7-1 femte ledd, jf. ISQM 1 punkt 36, som kan avdekke om rådgivningsoppdragene etter sin art eller omfang kan være i strid med revisorlovens krav om uavhengighet, se § 8-1.

Revisjonsforetaket viser i tilsvaret til at det nå er etablert etterfølgende kontroller i revisjonsforetakets interne kvalitetskontroll for både revisjon, rådgivning og skatt for å identifisere

mangler ved leveranse av konsulenttenester som kan være i konflikt med uavhengighetskravene. Finanstilsynet tar dette til etterretning.

4.1.3 Vesentlighetsgrense og ikke-korrigerende feil for noterte selskap

Konklusjon

Revisjonsforetaket har avgitt umodifiserte revisjonsberetninger for 2021, 2022 og 2023 til generalforsamlingen i et notert selskap hvor summen av ikke-korrigerende feilinformasjon for alle tre år er større enn revisors totale vesentlighetsgrense. Årsaken til feilen er den samme for alle tre år og består i at revisjonsklienten i 2021 i forbindelse med restrukturering av virksomheten har verdsatt en forpliktelse ved bruk av en kontraktsrente og ikke en estimert markedsrente som IFRS 9 krever. I prosent var feilen i 2021 220% av vesentlighetsgrensen, i 2022 165% og i 2023 110 %. Det noterte foretaket har ikke rettet feilen eller gitt tilleggsinformasjon verken i det året feilen ble avdekket eller de to påfølgende årene. Revisor har ikke opplyst om avviket fra IFRS i revisjonsberetningene. Ved planleggingen av revisjoner etter 2021 har revisjonsforetaket, ved fastsettelse av art og omfang av revisjonshandlingene, ikke tatt høyde for at en vesentlig feil videreføres. Dette har medført at det i de påfølgende års revisjoner ikke er innhentet tilstrekkelige revisjonsbevis for å avdekke eventuelle ytterligere feil som kan føre til undervurdering av egenkapitalen, i likhet med den ikke-korrigerende feilen. Dette forholdet gjelder årsregnskapene for årene 2022–2023. Forholdene utgjør grove brudd på revisorloven § 9-7 annet ledd bokstav c og revisorloven § 9-4 tredje ledd bokstav c, d og e.

Begrunnelse

Den ikke-korrigerende feilen inngår i gjeld, men skulle i henhold til IFRS 9 vært inntektsført og økt foretakets egenkapital i 2021 for deretter å bli amortisert mot resultatet de neste fire årene, dvs. påvirket resultatet negativt med ca. 45% av vesentlighetsgrensen i hvert av disse fire årene. Revisor har brukt totale eiendeler som referanseverdi (benchmark) for vesentlighet. I tilleggssrapporten til den reviderte har revisor hvert år omtalt feilinformasjonen.

Revisjonsteamet gjennomførte en konsultasjon med revisjonsforetakets fagavdeling for revisjonen av 2021 regnskapet for å få svar på spørsmålet om overskridelse av vesentlighetsgrensen med 220% kunne aksepteres, dvs. ikke kreves rettet eller omtalt i revisjonsberetningen. Det foreligger ikke oppdaterte konsultasjoner for 2022 og 2023, men siden feilen er blitt mindre for hvert år har revisjonsteamet forholdt seg til konsultasjonen fra 2021.

Konsultasjonen tar ikke opp om det er akseptabelt å fravike IFRS for en post i et IFRS regnskap hvor det ikke er tvil om innholdet i IFRS bestemmelsen eller beregningen av beløpenes størrelse. Egenkapitaleffekten i 2021 er beregnet av en ekstern ekspert for ledelsen, og bekreftet av KPMG sin egen ekspert. Det ble i konsultasjonen fokusert på om den beløpsmessige feilen kunne aksepteres. Revisjonsforetakets fagavdeling har under tilsynet redegjort skriftlig ovenfor Finanstilsynet at fagavdelingen fortsatt støtter revisjonsteamets håndtering av denne problemstillingen.

Ikke-korrigerende feil i et årsregnskap er kjente feil som også den reviderte er klar over. Grunnleggende bokføringsprinsipper, se bokføringsloven § 4 første ledd nr. 2, 4 og 5, tilsier at kjente feil skal korrigeres. Når retting ikke skjedde i regnskapsåret, skal retting skje senest i forbindelse med neste regnskapsavleggelse. For et børsnotert foretak vil dette innebære retting i første eller andre kvartal påfølgende år. Det har ikke skjedd her. Det fremkommer også av ISA 450 A12 at ledelsen forutsettes å korrigere alle tilfelle av kjent feilinformasjon.

I en skriftlig redegjørelse, som revisjonsforetaket laget etter at det stedlige tilsynet ble avsluttet, skrives det følgende:

As described above, the audit misstatement of MUSD 5,5 identified in 2023 is above the established materiality levels. However, even if the established materiality is expected to be the

monetary amount that would influence most users for the financial statements, the audit team have also considered qualitative factors to determine whether the identified audit misstatement is material to the users of X's financial statements.

Kvalitative faktorer fremkommer av revisjonsteamets konsultasjonsnotat til fagavdelingen. De faktorer man trekker frem går i retning av aksept av feilen. Det trekkes ikke frem faktorer verken av teamet eller av fagavdelingen som tilsier at avviket fra IFRS ikke kan aksepteres eller at beløpet uansett er for stort til at feilen kan aksepteres. Mulige kvalitative momenter er ikke dokumentert i revisjonsfilen for 2023, men utfyllende redegjort for i tilsvaret. At kvalitative faktorer kan hensyntas når revisor skal avgjøre hvorvidt ikke-korrigert feilinformasjon er vesentlig, enkeltvis eller samlet fremkommer av ISA 450 punkt 11. Av samme standards punkt 15c fremkommer at revisors vurderinger etter punkt 11 skal dokumenteres. Revisor har i avslutningsfasen for alle tre år revurdert vesentlighetsgrensen for regnskapet totalt sett og kommet til samme konklusjon som i planleggingen, uten å trekke inn kvalitative argumenter som skulle tilsi at den aktuelle feilinformasjonen kan aksepteres også for 2022 og 2023. Når ikke-korrigert feilinformasjon som her skyldes

- ledelsens bevisste avvik fra pliktig rammeverk for regnskapsrapportering
- er betydelig større enn den fastsatte vesentlighetsgrensen
- og brukerne av regnskapet ikke blir informert om forholdet i regnskapsinformasjonen avgitt av ledelsen,

mener Finanstilsynet at det skulle vært avgitt modifiserte revisjonsberetninger. Det faktum som Finanstilsynets konklusjon bygger på er beskrevet i konsultasjonsnotatet. Her fremgår også ledelsens argumentasjon. Det fremgår ikke av notatet at det er vurdert om ledelsen kan ha hatt en interesse av å ikke inntektsføre i 2021 som var et restruktureringsår, for å kunne vise bedre resultater de neste fire årene.

Planleggingen av revisjonen for året etter at feilen ble avdekket, skjer normalt etter at annet kvartal er avlagt. Når revisor i planleggingsfasen vet at feilen ikke er rettet må revisor vurdere innvirkningen av dette når det foretas fortsettelsesvurdering, og ta hensyn til forholdet når art og omfang av revisjonshandlinger fastsettes. Revisor vet i dette tilfelle at en feil som gjør at egenkapitalen er undervurdert videreføres. Det betyr at revisor ved revisjonshandlinger rettet mot poster hvor det er risiko for undervurdering av inntekter eller overvurdering av kostnader må vurdere å legge til grunn en betydelige lavere arbeidsvesentlighet enn normalt, da ytterligere feil i samme retning som den tidligere avdekkede feilen vil medføre ytterligere feilrapportering av økonomisk informasjon til markedet. Denne problemstillingen er ikke adressert av revisjonsteamet i planleggingen av senere års revisjoner. Konsekvensen av dette er at revisor ikke har innhentet tilstrekkelig bevis for at ikke inntekter er underrapportert og kostnader overrapportert. Revisjonsforetaket har i tilsvaret gitt uttrykk for at det ikke er enig i Finanstilsynets vurderinger, men erkjent at revisjonsdokumentasjonen knyttet til arbeidsvesentlighet og aggregeringsrisikoen skulle vært bedre.

Når regnskapsfeil videreføres, reiser det også spørsmål om det er økt risiko for regnskapsmanipulasjon. I tilsvaret skriver KPMG at "På bakgrunn av at feilinformasjonen oppsto som følge av et bevisst valg fra ledelsen, har ikke revisor identifisert en kontrollsvakheter". ISA omtaler revisjonshandlinger for å håndtere risikoer knyttet til ledelsens overstyring av kontroller (punkt 31), krav til profesjonell skepsis (punkt 13-15) og risikovurderingshandlinger knyttet til risiko for vesentlig feilinformasjon som skyldes misligheter (punkt 29). Risikovurderingshandlinger knyttet til at ledelsen ikke vil følge IFRS 9 og dermed bevisst legger til rette for en vesentlig feilrapportering er ikke utført og dokumentert verken i fortsettelsesvurderingen eller i planleggingen av revisjonshandlinger. KPMG skriver i tilsvaret knyttet til mislighetsrisikoen at "Selskapets ledelse har ikke forsøkt å holde feilinformasjonen skjult. Tvert imot, har det vært en åpen dialog mellom revisor, ledelsen, revisjonsutvalg og styre. Følgelig har revisjonsteamet ikke funnet det hensiktsmessig å foreta slike revisjonshandlinger".

Finanstilsynet vil bemerke at den åpenhet som revisor skal være mest opptatt av, er at regnskapsbrukeren blir informert om vesentlige forhold knyttet til regnskapsavleggelsen og i dette tilfelle hvorfor ledelsen mener at IFRS 9 skal fravikes samt effekten av avviket på regnskapet. Det fremkommer verken av revisjonsfilen eller senere oversendte tilsvær hvorfor ikke IFRS 9 skal følges når det gjelder vurderingen av den aktuelle forpliktelsen.

4.1.4 Feil i avgitte revisjonsberetninger knyttet til forutsetningen om fortsatt drift

4.1.4.1 Oppdrag A

Konklusjon

Revisor har avgitt en revisjonsberetning som presiserer vesentlig usikkerhet knyttet til fortsatt drift, men denne er avgitt uten forbehold selv om revisjonsdokumentasjonen tilsier dette. Dette er brudd på revisorloven § 9-7 annet ledd punkt c.

Begrunnelse

Revisor mener at det er vesentlig usikkerhet knyttet til fortsatt drift, noe som fremgår av revisjonsberetningen for 2023 og som også underbygges av arbeidspapirer og konsultasjonsnotat.

Når det gjelder revisors dialog med foretakets ledelse om fortsatt drift situasjonen, er det begrenset med omtale av denne i arbeidspapirene. I tekstfeltet under punktet "Obtain, review and discuss the evaluation with management. Evaluate management's evaluation, considering whether management's evaluation includes all relevant information of which we are aware as a result of the audit" vises det blant annet til at foretaket har fått tilført likviditet fra eierne og at denne er god, og at det ikke er indikasjoner på at driften ikke kan fortsette. På spørsmålet "Has management identified events or conditions that raise substantial doubt about the entity's ability to continue as a going concern for a reasonable period of time?" har revisor konkludert med "No".

Finanstilsynet kan ikke se av ordlyden i note 5 i årsregnskapet for 2023 at foretaket kommuniserer at det er vesentlig usikkerhet knyttet til fortsatt drift.

Basert på revisors arbeidspapirer og noteinformasjonen mener Finanstilsynet at det ikke fremgår at foretakets ledelse mener at det er vesentlig usikkerhet knyttet til fortsatt drift. Revisor skulle i dette tilfellet ikke avgitt en revisjonsberetning med presisering, men en revisjonsberetning med forbehold eller negativ konklusjon. Finanstilsynet mener at revisor har brutt revisorloven § 9-7 annet ledd punkt c, jf. ISA 570 punkt 23.

I revisjonsforetakets tilsvær vises det til at dokumentasjonen som er nevnt ovenfor vedrørende dialogen med ledelsen om fortsatt drift situasjonen, gjelder en vurdering av det grunnleggende prinsippet i regnskapsloven § 4-5 om forutsetningen om fortsatt drift, og ikke nivået av usikkerhet knyttet til fortsatt drift. Det står videre i tilsværet at på spørsmålet om ledelsen har identifisert hendelser som reiser vesentlig tvil om foretakets evnet til fortsatt drift, skulle det vært svart "Yes" og ikke "No".

Revisjonsforetaket viser i tilsværet til at det faktisk at ledelsen har gitt noteinformasjon om fortsatt drift, i seg selv tilsier at det foreligger vesentlig usikkerhet. Den reviderte følger god revisjonsskikk for små foretak (GRS 8), hvor punkt 8.10 sier "Dersom det er usikkerhet om fortsatt drift, skal det opplyses om usikkerheten" og "Det kan være behov for tilleggsopplysninger også i tilfeller hvor ledelsens vurdering er at det ikke er usikkerhet om fortsatt drift. Dette kan være tilfellet dersom det er indikasjoner på at det foreligger usikkerhet om fortsatt drift, for eksempel negativ eller svak regnskapsført egenkapital, samtidig som det foreligger andre forhold som innebærer at det ikke vurderes å være usikkerhet." Basert på dette mener Finanstilsynet at revisor ikke uten videre kan legges til grunn at den reviderte mener at det er vesentlig usikkerhet knyttet til fortsatt drift, fordi det foreligger en note om fortsatt drift.

Revisjonsforetaket er ikke enig i Finanstilsynets konklusjon om at det skulle vært avgitt en revisjonsberetning med forbehold, men erkjenner at revisjonsdokumentasjonen skulle vært bedre på enkelte områder. Finanstilsynet opprettholder kritikken, da revisjonsforetakets tilsvaer ikke gir tilstrekkelig grunnlag for å endre Finanstilsynets vurdering.

4.1.4.2 Oppdrag B

Konklusjon

Revisor har avgitt en revisjonsberetning som presiserer vesentlig usikkerhet knyttet til fortsatt drift, selv om revisjonsdokumentasjonen tilsier en revisjonsberetning med forbehold. Dette er brudd på revisorloven § 9-7 annet ledd punkt c.

Begrunnelse

██████ omtaler forhold som underbygger fortsatt drift, som blant annet at ██████ for 2024 viser overskudd, at ██████ for inneværende år er fylt opp, at personalgruppen er stabil og at kostnader knyttet til vikarer vil reduseres med opp mot ██████. Det fremgår av noten at ovennevnte forhold vil påvirke driften betydelig, og noteinformasjonen avsluttes med å kommunisere at fremtidsutsiktene til ██████ er positive som følge av de tiltakene som er gjort. Finanstilsynet kan ikke se at den revidertes styre gjennom denne informasjonen kommuniserer til brukerne av regnskapet at det er knyttet vesentlig usikkerhet til fortsatt drift, slik revisor presiserer i revisjonsberetningen.

Det er Finanstilsynets mening at revisjonsdokumentasjonen i dette tilfellet heller tilsier revisjonsberetning med forbehold om vesentlig usikkerhet knyttet til fortsatt drift. Det er derfor Finanstilsynets vurdering at revisor har brutt revisorloven § 9-7 annet ledd punkt c, jf. ISA 570 punkt 23.

Revisjonsforetaket viser i tilsvaret til at det faktisk at ledelsen har gitt noteinformasjon om fortsatt drift, i seg selv tilsier at det foreligger vesentlig usikkerhet. Den reviderte følger god revisjonsskikk for små foretak (GRS 8). Det vises til punkt 3.1.4.1 for Finanstilsynets vurdering av dette forholdet.

Revisjonsforetaket skriver i tilsvaret at det erkjenner at notens ordlyd burde vært strammet til, men at noten ikke inneholder vesentlige feil eller mangler. Finanstilsynet opprettholder kritikken, da revisjonsforetakets tilsvaer ikke gir tilstrekkelig grunnlag for å endre Finanstilsynets vurdering.

4.1.5 Åpenhetsrapporten

Konklusjon

Enkelte av kravene i revisjonsforordningen artikkel 13 er ikke oppfylt i revisjonsforetakets åpenhetsrapport. Dette er brudd på revisorloven § 12-1.

Begrunnelse

Revisjonsforetakets åpenhetsrapport for 2023 er ikke i samsvar med alle krav i revisjonsforordningen artikkel 13 på områdene som gjelder uavhengighet, utvikling av dyktige team med allsidig kompetanse og retningslinjer for rotasjon av ansvarlige revisjonspartnere og medarbeidere.

Revisjonsforetaket erkjenner at Åpenhetsrapporten er mangelfull på ovennevnte områder, men påpeker at det kun er opplysninger om ovennevnte forhold som mangler i Åpenhetsrapporten, og ikke mangler i revisjonsforetakets intern kontroll. Forholdene er endret i Åpenhetsrapporten for 2024, og revisjonsforetaket tar Finanstilsynets kommentarer til etterretning og til forbedring av Åpenhetsrapporten for 2025.

4.1.6 Bruk av maler og standardiserte teksteksempler

Konklusjon

Revisjonsforetakets revisjonsverktøy for identifisering og vurdering av risikoene for vesentlig feilinformasjon på revisjonsoppdrag brukes ikke på en måte som i tilstrekkelig grad dokumenterer revisors forståelse av enhetens kontrollmiljø, risikovurderingsprosess, overvåking av internkontrollsystemet og kontrollaktiviteter (ISA 315). Dette er brudd på revisorloven § 9-9.

Begrunnelse

Finanstilsynet har gått gjennom utvalgte deler av revisjonen av 2023 for tre foretak som ikke er foretak av allmenn interesse.

For de tre kontrollerte oppdragene har revisor dokumentert planleggingen i revisjonsverktøyets maler og skjemaer, som inneholder mye standardisert tekst på engelsk. Revisor har adgang til å legge inn egen fritekst, men det er opp til revisor selv i hvor stor grad dette benyttes. Et område som spesielt er påvirket av dette er den dokumenterte forståelsen av intern kontroll på selskapsnivå, som på alle tre oppdragene utelukkende består av standardbeskrivelser på engelsk uten tilpasninger.

Bruk av standardbeskrivelser uten tilstrekkelig tilpasning til det aktuelle foretaket, gjør det vanskelig for en utenforstående leser å få et riktig bilde av foretakets virksomhet og hva revisor har gjort for å planlegge revisjonen. Revisor skal utarbeide en revisjonsdokumentasjon på en slik måte at en erfaren revisor som tidligere ikke har hatt tilknytning til revisjonsoppdraget, forstår foretakets interne kontroll, se ISA 230 punkt 8.

Revisjonsforetaket skriver i tilsvaret at det erkjenner at teksten i det enkelte revisjonsprogram kan spisses mer, og at det vil ha fokus på dette fremover.

4.2 Finanstilsynets kontroll av revisjonsoppdrag

4.2.1 Oppdrag G

Fortsettelsesvurdering

Konklusjon

Revisor har ikke i fortsettelsesvurderingen vurdert konsekvensen av lovbruddet som har forekommet foregående regnskapsår hos den reviderte. Dette er brudd på revisorloven § 9-4 tredje ledd første punktum, jf. ISA 220 punkt 22 og ISA 300 punkt 6. Revisor trakk seg ikke fra oppdraget, selv om den reviderte ikke iverksatte tiltak for å rette på forholdet. Dette er brudd på revisorloven § 9-6. Bruddet er grovt.

Begrunnelse

Den reviderte har brutt skattebetalingsloven § 5-12 i 2021, 2022 og 2023. Revisor har ikke omtalt eller vurdert dette bruddet i fortsettelsesvurderingen for 2022 og 2023. I fortsettelsesvurderingen for 2024 skriver revisor at den reviderte har gitt tilbakemelding på at likviditeten er bedre i 2024, og at revisor vil følge opp forholdet under interimrevisjonen.

Revisor skulle satt som krav at den reviderte rettet opp i forholdet umiddelbart, og før revisor besluttet å fortsette revisjonsoppdraget. Når den reviderte over en periode på tre år ikke har vist evne eller vilje til å rette opp dette forholdet, skulle revisor trukket seg fra oppdraget etter 2023 revisjonen. Det fremgår av revisjonsforetakets tilsvaret at Finanstilsynets kritikk tas til etterretning.

4.2.2 Oppdrag H

Fortsettelsesvurdering

Konklusjon

Revisor rapporterte ikke for sen avleggelse av årsregnskapet for 2022 i brev til den revidertes ledelse. Manglende skriftlig rapportering til den revidertes ledelse av brudd på regnskapsloven § 3-1 annet ledd, er brudd på revisorloven § 9-5.

Fortsettelsesvurderingen for 2023 omtaler og vurderer ikke for sen avleggelse av årsregnskapet for 2022, til tross for at den reviderte har lang historikk med avleggelse av årsregnskapet etter lovens frist. Dette er brudd på revisorloven § 9-4 tredje ledd første punktum, jf. ISA 220 punkt 22 og ISA 300 punkt 6.

Begrunnelse

Den reviderte avla årsregnskapet for sent i 2022. Revisor rapporterte ikke skriftlig om lovbruddet til ledelsen. Finanstilsynet mener at revisor som en del av fortsettelsesvurderingen skulle satt som krav at selskapet la frem en realistisk plan for å sikre tidsriktig avleggelse av årsregnskapet for 2023, og revisor skulle vurdert sannsynligheten for oppnåelse av planen.

Revisjonsforetaket erkjenner i tilsvaret at for sent avlagt regnskap for 2022 ikke ble kommunisert skriftlig til den revidertes styre og at dette kan være brudd på revisorloven § 9-5. Revisjonsforetaket viser imidlertid til at forholdet knyttet til for sent avlagt årsregnskap ble tatt opp i brev 2. september 2021 vedrørende for sen avleggelse av årsregnskapet for 2020, og at styret gjennom dette brevet var kjent med kravene i regnskapsloven § 3-1 andre ledd. Finanstilsynet kan ikke se at dette gir grunnlag for å endre på den kritikken som er gitt.

4.2.3 Oppdrag I

Fortsettelsesvurdering

Konklusjon

Revisor har ikke i fortsettelsesvurderingen for 2023 vurdert konsekvensen av lovbrudd hos den reviderte og øvrige forhold som revisor rapporterte etter revisjonen av årsregnskapet for 2022. Dette er brudd på revisorloven § 9-4 tredje ledd første punktum, jf. ISA 220 punkt 22 og ISA 300 punkt 6. Revisor trakk seg ikke fra oppdraget. Dette er brudd på revisorloven § 9-6. Bruddene er samlet sett grove.

Begrunnelse

Revisor presiserte vesentlig usikkerhet om fortsatt drift i revisjonsberetningen for 2021, 2022 og 2023. I fortsettelsesvurderingen for 2022 står det at revisor har tro på at markedet som selskapet opererer i vil kunne generere overskudd til selskapet på lenger sikt, og at styret har oppfylt sin plikt med hensyn til å sikre forsvarlig likviditet og egenkapital fremover. I fortsettelsesvurderingen for 2023 viser revisor til vurderingen som er gjort i fortsettelsesvurderingen for 2022 når det gjelder markedet den reviderte opererer i.

I tillegg til at revisor i 2022 rapporterte om vesentlig usikkerhet om fortsatt drift og avleggelse av årsregnskapet etter lovens frist i revisjonsberetningen og i brev til den revidertes ledelse, ble det i brev til den revidertes ledelse også rapportert om styrets handleplikt ved uforsvarlig likviditet og egenkapital, brudd på skattebetalingslovens § 5-12, mangler ved innbetaling av offentlige midler og manglende innberetning av offentlig tjenestepensjon. Disse forholdene ble ikke omtalt eller vurdert i fortsettelsesvurderingen for 2023.

Den reviderte avla årsregnskapet etter lovens frist både i 2020, 2021 og 2022. I brev til den revidertes ledelse etter revisjonen av årsregnskapet for 2021 og 2022, skrev revisor at den

reviderte må iverksette nødvendige tiltak for å sikre at årsregnskapet heretter kan avlegges innen lovens frist. Den reviderte har avlagt årsregnskapet for sent tre år på rad i perioden 2020 til 2022. Revisor skulle som en del av fortsettelsesvurderingen satt som krav at den reviderte la frem en realistisk plan for å sikre tidsriktig avleggelse av årsregnskapet, og revisor skulle vurdert sannsynligheten for oppnåelse av planen. Ut fra en totalvurdering mener Finanstilsynet at revisor skulle trukket seg fra oppdraget etter 2022 revisjonen. Det vises til øvrige forhold som er rapportert i brev til den revidertes ledelse for 2022, men som ikke er omtalt og vurdert av revisor i fortsettelsesvurderingen for 2023.

Revisjonsforetaket skriver i tilsvaret at det er enig med Finanstilsynet om at forsettelsesvurderingen ikke er god, men viser til flere forhold som skal underbygge de vurderinger revisor har gjort. Finanstilsynet opprettholder kritikken, da revisjonsforetakets tilsvaret ikke gir tilstrekkelig grunnlag for å endre Finanstilsynets vurdering.

4.2.4 Oppdrag J

Fortsettelsesvurdering

Konklusjon

Revisor gjennomførte fortsettelsesvurderingen for revisjon av årsregnskapet for 2023 for sent. Dette er brudd på revisorloven § 9-4 tredje ledd første punktum.

Begrunnelse

Revisjonsberetningen for 2022 ble signert ■. oktober 2023. I revisjonsberetningen ble det tatt forbehold på varelager, og det ble presisert usikkerhet knyttet til fortsatt drift og avleggelse av årsregnskapet etter lovens frist. Disse forholdene ble også rapportert i brev til den revidertes ledelse datert 26. oktober 2023, hvor revisor i tillegg rapporterte om styrets handleplikt som følge av uforsvarlig likviditet og egenkapital.

Fortsettelsesvurderingen for 2023 ble godkjent 8. april 2024. Revisor skulle i brev til den revidertes ledelse etter 2023 revisjonen satt frister for opprydding og avklaring av de forholdene som var rapportert og deretter i november/desember 2023 vurdert grunnlaget for å fortsette oppdraget. Det blir for sent å gjennomføre fortsettelsesvurderingen 8. april 2024. Fortsettelsesvurderingen må gjøres på et tidspunkt som gjør det mulig å fratre, se revisorloven § 9-6.

Det fremgår av revisjonsforetakets tilsvaret at årsaken til den sene fortsettelsesvurderingen var sterke indikasjoner fra selskapets ledelse på at revisjonsforetaket ville komme til å miste oppdraget grunnet oppkjøp, men ny eier valgte etter lang tid å fortsette med revisjonsforetaket som revisor. Finanstilsynet opprettholder kritikken, da revisjonsforetakets tilsvaret ikke gir tilstrekkelig grunnlag for å endre Finanstilsynets vurdering.

4.2.5 Oppdrag K

Akseptvurdering og fortsettelsesvurdering

Konklusjon

Revisor har gjennomført en mangelfull akseptvurdering. Revisor vurderte ikke i akseptvurderingen for revisjon av årsregnskapet for 2022 konsekvensen av at selskapet i 2021 og tidligere regnskapsår har hatt gjentatte lovbrudd. Revisor vurderte ikke i fortsettelsesvurderingen for revisjon av årsregnskapet for 2023 konsekvensen av at selskapet i 2022 hadde lovbrudd. Revisor vurderte ikke i fortsettelsesvurderingen for revisjon av årsregnskapet for 2024 konsekvensen av at den reviderte i 2023 hadde lovbrudd. Dette er brudd på revisorloven § 9-4 tredje ledd, jf. ISA 220 punkt 22 og ISA 300 punkt 6. Revisor trakk seg ikke fra oppdraget, til tross for at den reviderte ikke iverksatte tiltak for å rette på forholdene. Dette er brudd på revisorloven § 9-6. Bruddene er samlet sett grove.

Begrunnelse

I perioden 2010 til 2021 hadde den reviderte en rekke lovbrudd som ble rapportert i revisjonsberetning eller i noteinformasjon.

Revisjonsforetaket ble registrert som den revidertes revisor i Foretaksregisteret ■. januar 2023, med virkning for revisjon av årsregnskapet 2022.

I punkt 6.020.022 i akseptvurderingen for 2022 står det at den reviderte ikke var revisjonspliktig foregående år (2021). Akseptvurderingen omtaler eller vurderer ikke tidligere års lovbrudd.

I revisjonsberetningen for 2022 tok revisor forbehold på kundefordringer og presisering om avleggelse av årsregnskapet etter lovens frist og brudd på skattebetalingsloven § 5-12. Disse forholdene ble også rapportert i brev til den revidertes ledelse, hvor også manglende registrering i merverdiavgiftsregisteret ble rapportert.

Fortsettelsesvurderingen for 2023 omtaler eller vurderer ikke at revisor tok forbehold på kundefordringer i revisjonsberetningen i 2022, at den revidertes årsregnskap er avlagt etter utløpet av lovens frist for avleggelse av årsregnskapet i 2022, at den reviderte hadde brudd på skattebetalingsloven i 2022 eller manglende registrering i merverdiavgifts registeret.

Etter 2023 revisjonen rapporterte revisor manglende registrering i merverdiavgiftsregisteret i brev til den revidertes ledelse. Årsregnskapet for 2023 ble avlagt ■. juli 2024, dvs. etter lovens frist for avleggelse av årsregnskapet. Dette forholdet, og manglende registrering i merverdiavgifts registeret, er ikke omtalt eller vurdert i fortsettelsesvurderingen for 2024.

Den reviderte har brutt lover og regler hvert år i perioden 2010 til 2021, og det er samme person som har sittet som styreleder i denne perioden. Den reviderte har ikke vist evne eller vilje til å rette opp i lovbrudd, et forhold revisor må ta stilling til i sin akseptvurdering.

Basert på manglende vurderinger fra revisor sin side i forbindelse med akseptprosessen, herunder kontroll av inngående balanse, jf. ISA 510 punkt 5-7, mener Finanstilsynet at revisor ikke skulle påtatt seg oppdraget.

I fortsettelsesvurderingen for 2023 skriver revisor at revisjonsberetningen ikke var modifisert, til tross for at det ble tatt forbehold på kundefordringer. For øvrig omtaler eller vurderer ikke revisor øvrige forhold som ble rapportert etter 2022 revisjonen. Revisor skulle som en del av fortsettelsesvurderingen vurdert sannsynligheten for at den reviderte var i stand til å avlegge et regnskap for 2023 som lot seg revidere. Videre var bruddet på skattebetalingsloven § 5-12 av en art som skulle vært rettet før revisor konkluderte på om oppdraget skulle videreføres.

Fortsettelsesvurderingen for 2024 omtaler eller vurderer ikke at årsregnskapet for 2023 ble avlagt etter lovens frist. Basert på den revidertes historikk på dette området og manglende vilje og evne til å innrette seg etter kravet i regnskapsloven § 3-1 andre ledd, skulle revisor ha trukket seg fra oppdraget.

Revisjonsforetaket skriver i tilsvaret at revisjonsteamet var kjent med at tidligere ulovlig lån var gjort opp da akseptvurderingen ble gjennomført i januar 2023. Det ble ikke lagt frem dokumentasjon under tilsynet som dokumenterte dette forholdet, og det er ikke lagt ved dokumentasjon til tilsvaret som viser at lånet var gjort opp. Når det gjelder fortsettelsesvurderingen for 2024 viser revisjonsforetaket i tilsvaret til at det ble mottatt dokumentasjon knyttet til nedbetaling av eldre fordringer og mva registrering. Finanstilsynet opprettholder kritikken, da revisjonsforetakets tilsvare ikke gir tilstrekkelig grunnlag for å endre Finanstilsynets vurdering.

5 Nærmere om vilkårene for å kunne fatte vedtak om overtredelsesgebyr

5.1 Rettslig grunnlag

Finanstilsynet kan ilegge revisjonsforetaket overtredelsesgebyr når foretaket eller noen som har handlet på foretakets vegne, har overtrådt nærmere angitte bestemmelser i revisorloven, se revisorloven § 14-5 andre ledd.

Finanstilsynets kontroll avdekket overtredelser av revisorloven §§ 7-1, 9-4, 9-5, 9-6 og 9-7, som er grunnlag for å ilegge gebyr, se revisorloven § 14-5 første ledd.

Skyldkravet er alminnelig uaktsomhet, se revisorloven § 14-5 og forvaltningsloven § 46 første ledd. Skyldkravet kan oppfylles ved anonyme og kumulative feil.

Finanstilsynet mener at både de objektive og subjektive vilkårene for å ilegge overtredelsesgebyr er oppfylt.

5.2 Om overtredelsesgebyr skal ilegges

Momentene som skal inngå i vurderingen av om gebyr skal ilegges, fremgår av revisorloven § 14-6 og forvaltningsloven § 46. Bestemmelsene angir ikke hvilken vekt de ulike momentene skal ha. Oppregningene er ikke uttømmende, og Finanstilsynet kan derfor legge vekt på andre forhold. Vedtak om illeggelse av overtredelsesgebyr vil bygge på en konkret helhetsvurdering.

Finanstilsynet har konkludert med at revisjonsforetaket har brutt sentrale plikter knyttet til revisorloven og revisjonsstandardene når det gjelder avgivelse av revisjonsberetninger, dokumentasjon og aksept- og fortsettelsesvurderinger. Ved flere av bruddene har revisjonsforetakets fagavdeling vært involvert for konsultasjon, noe som indikerer at bruddene ikke kun bygger på enkeltstående feil fra oppdragsansvarlig revisors side, men også svakheter i revisjonsforetakets kvalitetsstyring. Finanstilsynet mener at overtredelsenes grovhet og grad av skyld tilsier at det skal fattes vedtak om gebyr, se revisorloven § 14-6 bokstav a og b.

Momentene i revisorloven § 14-6 om økonomisk evne i bokstav c og økonomisk vinning i bokstav d, omtales i tilknytning til gebyrets størrelse under punkt 5.3.

De øvrige momentene i revisorloven § 14-6 om tap for tredjeparter (bokstav e) og revisors samarbeid med Finanstilsynet (bokstav f), vil det være mest aktuelt å vektlegge hvis lidt tap er dokumentert eller hvis revisor har vanskeliggjort kontrollen. Det er ikke situasjonen i denne saken, og disse momentene tillegges derfor ikke vekt i vurderingen av om gebyr skal ilegges.

Når det gjelder momentet i bokstav g om tidligere overtredelser, viser Finanstilsynet til tilsynsrapport 21/10252, hvor flere av de samme lovbruddene ble avdekket og kommentert.

Av de momentene som fremgår av forvaltningsloven, og som ikke er dekket av revisorloven, mener Finanstilsynet at den preventive effekten av sanksjonen må tillegges vekt, se forvaltningsloven § 46 annet ledd bokstav a. Det er viktig at det gis et signal om at revisor må ha tilstrekkelig kompetanse og oppmerksomhet rettet mot å påse at selskapet avgir revisjonsberetninger og øvrige attestasjoner i tråd med gjeldende regler.

At Finanstilsynet ilegger foretaket gebyr, vil også kunne dempe en mulig tillitssvikt hos allmennheten.

Finanstilsynet mener at gebyr skal ilegges

5.3 Vurdering av størrelse på overtredelsesgebyr

Maksimalt overtredelsesgebyr som kan ilegges foretak er inntil 10 millioner kroner, eller opptil 2 prosent av den samlede årsumsetningen etter siste godkjente årsregnskap, se revisorloven § 14-5 tredje ledd.

De lovfastsatte momentene for vurderingen av om overtredelsesgebyr bør ilegges, gjelder også for fastsettelsen av gebyret. Størrelsen av ilagt gebyr i sammenlignbare saker vil være relevant. Det må i tillegg vurderes om revisjonsforetaket har oppnådd vinning eller unngått tap som følge av overtredelsene. Finanstilsynet er av den oppfatning at de svakhetene og manglene som er avdekket kan ha medført en vinning for revisjonsforetaket, da høyere kvalitet på revisjonen ville medført større tidsforbruk. Det er likevel vanskelig å estimere effekten av dette, og dette momentet er ikke tillagt vesentlig vekt i fastsettelsen av gebyrets størrelse. Bruk av overtredelsesgebyr innebærer at revisjonsforetaket ikke oppnår økonomiske fordeler av manglende etterlevelse av lovkrav.

Også overtreders økonomiske evne vil være av betydning i gebyrfastsettelsen. Det fremgår av revisjonsforetakets årsregnskap for perioden 1. oktober 2023 til 30. september 2024 at det hadde en konsolidert omsetning på 3,1 milliarder kroner.

Gebyret må uansett settes på et nivå som gir preventiv effekten.

Etter en konkret vurdering mener Finanstilsynet at overtredelsesgebyret skal fastsettes til kroner 2 000 000 (tomillioner).

6 Andre overtredelser enn de som begrunner overtredelsesgebyr

Tilsynet avdekket manglende oppfyllelse av andre plikter enn de som begrunner gebyret. Dette gjelder både revisorloven, hvitvaskingsloven og regnskapsloven med hensyn til forhold i revisjonsforetaket.

6.1 Etterutdanning

Konklusjon

Revisjonsforetakets systemer for kontroll av statsautoriserte revisors etterutdanning har ikke vært hensiktsmessig innrettet når det gjelder hvilke perioder som kontrolleres. Dette har medført at enkelte revisorer har vært i brudd med etterutdanningskravet etter revisorloven § 5-1 uten at revisjonsforetaket har hatt kunnskap om dette.

Begrunnelse

Finanstilsynet ba revisjonsforetaket om en oversikt over de oppdragsansvarlige revisorenes etterutdanning per 31. desember 2023 for å kontrollere om de ansatte revisorene overholdt etterutdanningskravet som gjaldt med virkning fra 1. januar 2024. Finanstilsynets kontroll viste at to revisorer manglet timer innenfor enkelte fagområder i perioden 2021-2023, men alle revisorene i revisjonsforetaket oppfylte det totale timekravet i revisorloven § 5-1 første ledd. Dette var ikke fanget opp av revisjonsforetaket.

Revisjonsforetaket har forklart at det har systemer som skal kontrollere om de ansatte statsautoriserte revisorene overholder det lovfastsatte etterutdanningskravet. Slik Finanstilsynet forstår revisjonsforetaket, lages oversikten i november eller starten av desember. I dette tilfellet er det tatt ut oversikt 31. desember 2023 som skal vise om etterutdanningskravet har vært oppfylt i 2023 (etterutdanning som er gjennomført i 2020, 2021 og 2022). Dette betyr at revisjonsforetaket først helt på slutten av året kontrollerer om revisorene har vært i brudd med etterutdanningskravet gjennom hele det aktuelle året (i dette tilfellet for 2023).

Finanstilsynet viser til at når revisjonsforetaket ikke tar ut lister på et tidligere tidspunkt, innebærer dette en vesentlig risiko for at enkelte revisorer er i brudd med etterutdanningskravet inntil et helt år før det avdekkes i kontrollen. Videre har kontrollrutinen ikke tatt høyde for å påse at revisorene oppfyller etterutdanningskravet som gjelder per 1. januar påfølgende år, noe som har medført at enkelte revisorer har vært i brudd med etterutdanningskravet som gjelder ved årsskiftet (2024) uten at revisjonsforetaket har vært oppmerksomme på dette.

Under tilsynet forklarte revisjonsforetaket dette med at:

KPMG har lagt til grunn at kravet om 120 timer relevant etterutdanning kan oppfylles basert på etterutdanningstimer enten fra de tre foregående kalenderårene eller i løpet av det inneværende og de to foregående kalenderårene. Ved oppfølging av etterutdanningstimer per 31.12.2023, har det således vært tolket dithen at timer fra 2020, 2021 og 2022 kan legges til grunn som de tre foregående kalenderår.

Revisjonsselskapet skriver i tilsvaret at det erkjenner at dets tidligere tolkning av revisorloven var feil da revisorer som oppfylte etterutdanningen basert på 2020-2022, men ikke 2021-2023, kunne være i brudd med etterutdanningskravet fra og med 1. januar 2024. Revisjonsforetaket informerer om at det har endret sine rutiner på området.

Finanstilsynet understreker viktigheten av at revisorer gjennomfører tilstrekkelig etterutdanning, for å opprettholde høy faglig og yrkesetisk kvalitet blant revisorene. Revisorer som ikke kan dokumentere tilstrekkelig etterutdanning til ethvert tidspunkt for de tre foregående kalenderårene må derfor umiddelbart deponere sin godkjenning i samsvar med revisorloven § 3-8. Det kan deretter søkes om å få tilbake godkjenningen så snart etterutdanningskravet er oppfylt.

6.2 Overtredelser av hvitvaskingsloven

Konklusjon

Revisjonsforetakets risikoklassifisering for kunders risiko for hvitvasking og terrorfinansiering hensyntar ikke i stor nok grad bransjerisiko. Dette medfører at det ikke gjennomføres forsterkede kundetiltak for en stor mengde kunder i ulike høyrisikobransjer. Dette er brudd på hvitvaskingsloven § 9. Bruddet er grovt.

Begrunnelse

Revisjonsforetaket gjennomfører risikovurdering og risikoklassifisering av kundene ved etablering, og ved løpende oppfølging. Vurderingen og klassifiseringen er ifølge "KPMGs retningslinjer for å motvirke hvitvasking" blant annet basert på næringskode, hjemland, organisasjonsform, om kunden er børsnotert og type kunde.

Når kundene skal risikoklassifiseres, tar revisjonsforetaket utgangspunkt i kundens bransje som er forhåndsdefinert med en av følgende scoringsverdier: lav (-100), defaultverdi (0), moderat (100), noe høy (400) og høy (500). De ulike verdiene som er fastsatt for de ulike bransjene fremgår av bilag 2 til revisjonsforetakets risikovurdering. Ifølge denne er det bare hav og fiske, olje og gass, og shipping som er vurdert med "høy" iboende bransjerisiko (scoreverdi 500). Kunder innen disse bransjene underlegges normalt forsterkede kundetiltak.

Bransjene "Eiendom og entreprenører" (bygg/anlegg), "Servering", "Lotteri og spill" og "Veldedige, frivillige og religiøse organisasjoner" har fått en scoringsverdi på 400, som tilsvarer "noe høy". Utover dette har alle øvrige bransjer fått score 100 eller mindre.

Dersom en kunde med bransjescoreverdi 400 eller lavere har PEP, sanksjonstreff eller tilhører et høyrisikoland skal dette ifølge risikoscoringsmodellen trekke opp risikoen for hvitvasking og terrorfinansiering. Dersom disse særlige risikofaktorene ikke foreligger, vil kundens organisasjonsform i prinsippet være avgjørende for risikoklassifiseringen. Foretaket har forklart at vektingen av organisasjonsform i praksis betyr at ENK som regel innebærer høyere risikoscore, mens en kunde som er organisert som AS sjelden vil klassifiseres med høy risiko for hvitvasking.

Finanstilsynet har kontrollert enkeltoppdrag for å undersøke revisjonsforetakets risikovurdering for et utvalg kunder i ulike bransjer som normalt i revisjonsbransjen anses å ha høy iboende risiko for hvitvasking og terrorfinansiering. Blant annet ble det valgt ut oppdrag innen bygg/anlegg, advokatvirksomhet, fiskeri, religiøs forening og bilpleie. Ingen av kundene i de utvalgte oppdragene

er vurdert å ha høy risiko for hvitvasking, hovedsakelig begrunnet med at revisjonsforetaket mener kundene ikke opererer i en høyrisikobrandsje og at det ikke er andre særskilte risikoer knyttet til kunden (PEP, sanksjonstreff, mediatreff mv.). Revisjonsforetaket har følgelig ikke dokumentert noen konkrete vurderinger av kundens virksomhet som skulle tilsi at kjente risikofaktorer ved den enkelte brandsje ikke gjelder for kundens virksomhet.

Ettersom kundene i de undersøkte oppdragene opererer i bransjer hvor det erfaringsmessig er høyere risiko for hvitvasking og terrorfinansiering, ba Finanstilsynet om en oversikt over antall revisjonskunder innen ni spesifikke bransjer som er angitt som høyrisikobrandsjer i Finanstilsynets rundskriv 14/2019 punkt 3.2.2 og Økokrims nasjonale risikovurdering. Det fremgår av oversikten at av de 620 kundene revisjonsforetaket reviderer innen disse bransjene, er det bare 6 kunder som er klassifisert med høy risiko for hvitvasking og terrorfinansiering hos revisjonsforetaket.

Vektingen i risikoklassifiseringen skal være basert på begrunnede beslutninger knyttet til relevansen av de ulike risikofaktorene. Vektingen av de ulike faktorene skal baseres på faktorenes relative viktighet. I foretakets modell fremstår risikoen ved kunder tilknyttet bransjer som har sin virksomhet i kjerneområdet av ulike hvitvaskingstypologier å bli tillagt for liten vekt. Foretakets modell innebærer at det for bransjer med høy eller forhøyet risiko bare er forekomsten av andre særlige risikofaktorer (som alene gir høy risiko) i tillegg til organisasjonsformen ENK/NUF/ideell eller humanitær organisasjon/utenlandsk foretak som kan medføre at risikoen anses som høy. Etter Finanstilsynets vurdering betyr dette at revisjonsforetakets vurdering og vekting av bransjerisiko ikke er korrekt for et betydelig antall bransjer og kunder. I tillegg er det Finanstilsynets vurdering at revisjonsforetaket legger kundenes organisasjonsform for mye vekt.

Finanstilsynet bemerker at det også etter forrige tilsyn i 2021 ble påpekt at bransjetilhørighet ble vektlagt i for liten grad i foretakets risikoscoringsmodell ved risikoklassifisering av kunder. Revisjonsforetaket har dermed ikke gjort nødvendige endringer i systemene for risikoklassifisering, selv om slike endringer er anført gjennomført i 2022 etter påpekning fra Finanstilsynet.

Revisjonsforetaket er ikke enig i Finanstilsynets konklusjon om at bransjerisiko ikke hensyntas i stor nok grad. Foretaket mener dermed at det ikke foreligger brudd på hvitvaskingsloven. Videre mener foretaket at dersom Finanstilsynet opprettholder vurderingen av at risikoklassifiseringen innebærer et brudd, så er det uansett uforholdsmessig å betegne dette som grovt. Foretaket er imidlertid enig i at bransje er en viktig parameter i risikoklassifiseringen, og skal foreta nye vurderinger av de bransjene som fremgår av Finanstilsynets rundskriv og Økokrims nasjonale risikovurdering.

Finanstilsynet viser til at formålet bak at visse bransjer er vurdert av myndighetene til å ha høyere risiko for økonomisk kriminalitet er for å fremheve den særskilte risikoen disse virksomhetene representerer. Når foretaket har en risikoklassifiseringsmodell som generelt resulterer i at den kundene som opererer i disse bransjene havner i en klasse som ikke krever adekvate kundetiltak, uten at den konkrete kundens virksomhet er nærmere vurdert individuelt, mener Finanstilsynet fremdeles at dette er et grovt brudd på hvitvaskingsloven. Finanstilsynet tar imidlertid til etterretning at foretaket nå har satt i gang en fornyet vurdering av bransjene, og legger til grunn at risikoklassifiseringsmodellen fremover legger opp til en mer konkret vurdering av risikoen knyttet til den enkelte kunden i høyrisikobrandsjer.

6.3 Overtredelser av regnskapsloven

6.3.1 Innsendelse av årsregnskapet til Regnskapsregisteret

Konklusjon

Revisjonsforetaket overholdt ikke fristen for innsendelse av årsregnskapet for 2023. Dette er brudd på regnskapsloven § 8-2 (1).

Begrunnelse

Årsregnskapet til revisjonsforetaket omfatter perioden 1. oktober 2022 til 30. september 2023. Dette årsregnskapet ble mottatt av Regnskapsregisteret 16. mai 2024. Fristen for innsendelse av dette årsregnskapet var 30. april 2024.

Vi ber foretaket sende kopi av dette brevet til foretakets valgte revisor.

For Finanstilsynet

Marte Voie Opland
direktør for markedstilsyn

Lene Tofte Dønvold
seksjonsleder

Dokumentet er godkjent elektronisk.

